

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl soudcem Tomášem Kocourkem v právní věci žalobce: **M. Y.**, narozen dne x, státní příslušnost Ukrajina, bytem x, zastoupen JUDr. Petrem Novotným, advokátem se sídlem Slezská 36, Praha, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha, o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 24. 4. 2015, čj. OAM-22/LE-BE02-P15-2015,

t a k t o :

- I. Žaloba s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Vymezení věci

Žalovaný napadeným rozhodnutím neudělil žalobci mezinárodní ochranu podle § 12, § 13, § 14, § 14a a § 14b zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění účinném do 17. 12. 2015 (dále jen „zákon o azylu“). Žalovaný poukázal na to, že žalobce požádal o udělení mezinárodní ochrany z důvodu obavy z války v zemi původu a tím souvisejícího odvodu do armády a z důvodu snahy o legalizaci pobytu na území České republiky, aby zde mohl prací vydělat prostředky na úhradu hypotéky na dům v zemi původu. Z pohledu mezinárodní ochrany ve formě azylu žalovaný uvedl, že snaha o legalizaci dalšího pobytu za účelem dosahování výdělku prací není relevantní, neboť tuto skutečnost nelze podřadit pod žádnou z variant upravených § 12 zákona o azylu (výčet těchto variant je přitom taxativní). Povinnost nastoupit k výkonu vojenské služby, i kdyby její součástí bylo nasazení do bojových operací, nelze považovat za pronásledování ze strany státních orgánů, neboť tato povinnost je základní občanskou povinností. Plnění uvedené povinnosti je vyžadováno bez ohledu na rasu, národnost či náboženství osoby povinné k výkonu vojenské služby, nejedná se tedy

o diskriminační jednání. Pokud jde o víru žalobce, náboženská práva jsou upravena v zemi původu žalobce ústavou a zákonem z roku 1991 a jsou obecně respektována. Zákony umožňují příslušníkům uznaných náboženských organizací registrovaných v zemi původu odejít z důvodu svědomí a náboženství službu v armádě a vykonat náhradní vojenskou službu. Ve vztahu k doplňkové ochraně žalovaný uvedl, že neshledal žádné skutečnosti, které by opodstatňovaly hrozbu vážné újmy v případě návratu žalobce do země původu. Výkon vojenské služby je povinností občana a případný trest, který by byl žalobci uložen za nenastoupení vojenské služby, nelze považovat za vážnou újmu. Ani probíhající ozbrojený konflikt na východě země nelze ve vztahu k žalobci, jenž bydlí v Zakarpatské oblasti na západním okraji země, považovat za hrozbu vážné újmy ve smyslu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu.

Obsah žaloby a vyjádření k žalobě

Žalobce napadl rozhodnutí žalovaného především v té části, v níž nebyla žalobci udělena doplňková ochrana dle § 14a zákona o azylu. Žalobce poukázal na to, že na Ukrajině probíhá dlouhodobý vnitrostátní ozbrojený konflikt. Existuje přitom důvodná obava, že v případě návratu do země původu bude žalobce povolán do armády, neboť již opakovaně obdržel předvolání k odvodové komisi. Po nuceném vstupu do armády pak žalobci reálně hrozí nasazení do bojových operací na východě země, při nichž by byl ohrožen na svém životě. Ačkoliv boje probíhají pouze ve východní části Ukrajiny, není pravda, že by se tato bezpečnostní situace nedotýkala celé země, neboť k výkonu vojenské služby jsou povoláváni i občané bydlící v západních oblastech Ukrajiny. Pokud by žalovaný zjistil skutkový stav, o němž nejsou důvodné pochybnosti, v rozsahu nezbytném vzhledem ke konkrétním okolnostem případu [§ 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“)] a opatřil si dostatečné podklady pro vydání rozhodnutí (§ 50 odst. 2 správního řádu), musel by žalobci udělit doplňkovou ochranu.

Žalovaný ve svém vyjádření k žalobě vyjádřil nesouhlas s námitkami žalobce. Uvedl, že k žalobcem uvedeným tvrzením shromáždil adekvátní informace o situaci v zemi původu a přijaté řešení odpovídá konkrétním okolnostem daného případu a je dostatečně odůvodněno. Branná povinnost je legitimní občanskou povinností ve smyslu Ženevské konvence a dalších mezinárodních úmluv. Nediskriminační požadavek účastnit se bojových operací směřovaný vůči bojeschopným mužům nelze vnímat jako pronásledování jednotlivců ukrajinskými státními orgány, a to ani v případě jejich nasazení do konfliktních oblastí. V případě Ukrajiny se nejedná o totální konflikt, ale o konflikt probíhající ve východní části země, přičemž žalobce pochází ze západní části země. Žalobcova tvrzení nedokládají, že by v případě návratu do země původu byl ohrožen vážnou újmu ve smyslu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu. Žalovaný navrhl, aby soud žalobu zamítl.

Při jednání, které soud nařídil k projednání žaloby, setrvali účastníci na svých dosavadních procesních stanoviscích.

Posouzení žaloby

Soud ověřil, že žaloba byla podána včas, osobou k tomu oprávněnou a splňuje všechny formální náležitosti na ni kladené. Jde tedy o žalobu věcně projednatelnou.

Ze správního spisu soud zjistil, že dne 9. 2. 2015 sepsal žalovaný s žalobcem žádost o udělení mezinárodní ochrany, v níž žalobce uvedl, že do roku 2005 bydlel na Ukrajině v obci V. K. v Zakarpatské oblasti. Poté pobýval v Maďarsku a následně v České republice, několikrát ročně se vracel do země původu na návštěvu. Od roku 2012 Českou republiku neopustil. Je pravoslavného vyznání, ženatý. Vojenskou službu nikdy nevykonával. O azyl požádal kvůli problémům na Ukrajině. Je věřící, nechce nikoho zabíjet. Pokud by se vrátil do země původu, musel by jít do armády bojovat. Již dvakrát mu přišlo na adresu domů předvolání, manželka ho však nepřevzala. Druhým důvodem je, že potřebuje vydělávat peníze, musí splácet hypotéku na dům. Na Ukrajině je málo práce, navíc je špatně placená. Povolení k pobytu na území České republiky měl jen do února či března 2013. Zdravotní stav žalobce je dobrý. Dne 2. 3. 2015 proběhl pohovor k žádosti o mezinárodní ochranu, při němž žalobce sdělil, že vykonal dvouletou vojenskou službu. Na Ukrajině má dům v obci V.K., mohl by v něm po určité rekonstrukci bydlet. V zemi původu bydlí žalobcova manželka, teta, bratr a kamarádi. Jediné, co ho drží v České republice, je práce a potřeba vydělat peníze na hypotéku. Právě za tímto účelem chce v České republice zůstat. Kdyby si byl jistý, že si může na Ukrajině vydělat, tak se okamžitě vrátí. Je to jediný důvod, proč požádal o mezinárodní ochranu, a to na základě informací od policie, že buď může požádat o mezinárodní ochranu, nebo musí vycestovat. Návratu do země původu se bojí proto, že tam je válka, nechce tam na nikoho střílet, opět dostal povolávací rozkaz.

Ze správního spisu dále vyplývá, že pro posouzení žádosti žalovaný shromáždil jako podklady pro vydání rozhodnutí zprávu Úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva o stavu lidských práv na Ukrajině ze dne 15. 2. 2015, zprávu Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky z ledna 2015 o posouzení mezinárodní ochrany v souvislosti s vývojem na Ukrajině (aktualizace č. 2), výroční zprávu Human Rights Watch z roku 2015, výroční zprávu Amnesty International 2014/15, zprávu Freedom House o svobodě ve světě 2015 – Ukrajina, informaci Ministerstva zahraničních věcí ČR ze dne 29. 5. 2014 o situaci neúspěšných žadatelů o mezinárodní ochranu po návratu do vlasti a ze dne 1. 8. 2014 o možnosti přestěhování se v rámci Ukrajiny, Infobanka ČTK – země světa, Ukrajina, výpis zpráv z Infobanky ČTK ke dni 5. 3. 2015, výpis z rejstříku trestů a výpis z evidence cizinců s povoleným pobytem na území ČR. Žalobce byl s podklady pro vydání rozhodnutí seznámen dne 16. 4. 2015.

Soud posoudil žalobu v rozsahu řádně a včas uplatněných žalobních bodů, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu ke dni vydání žalobou napadeného rozhodnutí (§ 75 odst. 1 a 2 s. ř. s.).

Článek 46 odst. 3 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. 6. 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany, který vyžaduje, aby soudy prvního stupně přezkoumávající rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany posuzovaly projednávaný případ dle právního a skutkového stavu ke dni rozhodnutí soudu, se na nyní posuzovaný případ nepoužije. Členské státy Evropské unie jsou povinny výše uvedenou povinnost transponovat do vnitrostátního právního řádu do 20. 7. 2015 (viz čl. 51 odst. 1 směrnice). Podle čl. 52 odst. 1 věty druhé směrnice se žádosti o mezinárodní ochranu podané do 20. 7. 2015 řídí právními a správními předpisy přijatými podle směrnice 2005/85/ES. Směrnice 2005/85/ES přitom povinnost zajistit soudní přezkum rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany podle právního a skutkového stavu ke dni rozhodnutí soudu neobsahovala.

Protože doposud nebyly do českého právního řádu promítnuty požadavky čl. 46 odst. 3 směrnice 2013/32/EU, ačkoliv transpoziční lhůta již uplynula, má uvedený článek směrnice přímý účinek. Jelikož však žádost o mezinárodní ochranu byla v této věci podána dne 9. 2. 2015, směrnice 2013/32/EU na toto řízení (včetně přezkumného řízení soudního) nedopadá. Na věc tak *rationae temporis* dopadá směrnice 2005/85/ES, která neukládá členským státům povinnost zajistit soudní přezkum rozhodnutí podle stavu ke dni vydání rozhodnutí soudu. Plně se tak prosadí § 75 odst. 1 s. ř. s. (shodně viz rozsudek NSS ze dne 13. 7. 2016, čj. 2 Azs 127/2016 – 31, bod 19).

Žalobce v žalobě formuloval jediný žalobní bod, a sice že splňuje podmínky pro udělení doplňkové ochrany, upravené v § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, neboť v případě návratu do země mu hrozí odvedení do armády k výkonu vojenské služby, přičemž nelze vyloučit, že by mohl být nasazen do bojových operací na východě země.

Takto formulovaná žalobní námitka nemůže obstát, neboť ustanovení, jehož porušení se žalobce dovolává, dopadá toliko na vážnou újmu, kterou by ozbrojený konflikt mohl způsobit civilnímu obyvatelstvu. Ustanovení § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, ve znění účinném do 17. 12. 2015, sice tuto skutečnost výslovně v textu nevyjadřovalo, nicméně takový jeho výklad byl dovozen judikaturou (viz rozsudek NSS ze dne 13. 3. 2009, čj. 5 Azs 28/2008 – 68, nebo rozsudek ze dne 17. 12. 2015, čj. 5 Azs 158/2015 – 24). Zákon č. 314/2015 Sb., jenž uvedené ustanovení novelizoval s účinností od 18. 12. 2015, pak explicitně upřesnil, že § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu se týká vážného ohrožení života civilisty nebo jeho lidské důstojnosti z důvodu svévolného násilí v situaci mezinárodního nebo vnitřního ozbrojeného konfliktu. Obavu žalobce, že by jako příslušník vojenských jednotek mohl při nasazení do ozbrojeného konfliktu na východě Ukrajiny utrpět zranění nebo být usmrcen, nelze tedy podřadit pod § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu.

Ustanovení § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu se tak může žalobce týkat pouze jakožto civilisty, tedy případu, že by žalobce jako civilista (nikoliv tedy v souvislosti s nasazením do ozbrojeného konfliktu v rámci ukrajinské armády) byl na území Ukrajiny reálně ohrožen vážnou újmou spočívající v ohrožení života nebo lidské důstojnosti. Žalovaný se tímto aspektem ve svém rozhodnutí v dostatečném rozsahu zabýval a správně dovodil, že žalobce nesplňuje podmínky pro udělení doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu. Na podkladě zpráv o zemi původu dospěl k závěru, že složitá bezpečnostní situace se týká pouze východní části Ukrajiny, kde dochází k lokálním střetům jednotlivých uskupení separatistů a zástupců vládní moci. Ve střední a západní části Ukrajiny je však situace poklidná.

Zejména ze zprávy Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky ze dne 15. 1. 2015 vyplývá, že ozbrojené střety jsou omezeny pouze na část Luhanské a Doněcké oblasti na východě Ukrajiny. Někteří obyvatelé z těchto částí odešli a usadili se v Luhanské a Doněcké oblasti v místech, které jsou pod kontrolou ukrajinské vlády, a dále v regionech Charkov, Dněpropetrovsk a Záporoží. Těžké boje probíhaly jen v oblasti Luhansku, Doněcku a Horlivky. Zpráva dále popisuje faktickou i právní situaci vnitřních uprchlíků. Ze zprávy, která splňuje podmínku aktuálnosti, neboť ke dni vydání napadeného rozhodnutí byla stará jen 3 měsíce, vyplývá, že hrozba vážné újmy, které jsou civilisti v souvislosti s ozbrojenými střety vystaveny, se omezuje na Doněckou a Luhanskou oblast (resp. pouze na jejich část). Ty části Doněcké a Luhanské oblasti, které jsou pod kontrolou vlády, a zbývající oblasti jsou bezpečné, civilisti v nich nejsou vystaveni z důvodu ozbrojeného konfliktu nebezpečí usmrcení, zranění nebo jiné vážné újmy. Vzhledem k autoritě zpracovatele zprávy o zemi

původu jde o zprávu vysoce důvěryhodnou a objektivní. Je tedy zřejmé, že Ukrajina se ke dni vydání napadeného rozhodnutí nenacházela ve stavu tzv. totálního konfliktu – tj. situaci, že již pouhá přítomnost osoby na území této země nebo regionu ji vystavuje reálnému nebezpečí ohrožení života a tělesné integrity (shodně viz usnesení NSS ze dne 15. 1. 2015, čj. 7 Azs 265/2014 – 17). Za této situace bylo povinností žalobce prokázat dostatečnou míru individualizace, tj. že on osobně by pravděpodobně byl vystaven jako civilista útoku v rámci probíhajícího ozbrojeného konfliktu. Potřebná míra individualizace je naplněna zpravidla tehdy, když žalobce již utrpěl vážnou újmu nebo byl vystaven přímým hrozbám způsobení vážné újmy, nebo pokud ozbrojený konflikt probíhá právě v tom regionu země původu, ve kterém skutečně žalobce pobýval, a nemůže nalézt účinnou ochranu v jiné části země, nebo pokud jsou u žalobce dány jiné faktory (osobní, rodinné či jiné), které zvyšují riziko, že se žalobce stane terčem svévolného (nerozlišujícího) násilí (viz rozsudek NSS ze dne 17. 12. 2015, čj. 5 Azs 158/2015 – 24). Žalobce ve správním ani soudním řízení neprokázal, že by před odjezdem ze země původu utrpěl v důsledku ozbrojeného konfliktu vážnou újmu nebo byl takovou újmou ohrožen. Z výpovědi žalobce vyplývá, že v zemi původu nebyl od roku 2012, kdy ještě byla na celém území Ukrajiny mírová situace. Žalobce nebydlí v místě, které je zasazeno ozbrojenými operacemi. Bydlel v Zakarpatské oblasti, kde má rodinný dům a svoji rodinu, má možnost se tam vrátit. Žalobce neuvedl v řízení žádné skutečnosti, z nichž by vyplýval jakýkoliv důvod, který by zvyšoval riziko, že se stane v zemi původu jakožto civilista terčem svévolného násilí. Žalovaný tedy správně dovodil, že žalobce nesplňuje podmínky pro udělení doplňkové ochrany. Žalobci lze přisvědčit, že do ozbrojených střetů na východě Ukrajiny jsou *de facto* zataženi obyvatelé (zejména muži) ze všech oblastí Ukrajiny, neboť na ně dopadá vyhlášená mobilizace. Pro účely § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu, jenž ovšem dopadá toliko na civilní obyvatelstvo, je však třeba odlišovat, zda má žadatel o mezinárodní ochranu své bydliště v zemi původu v oblasti, která je boji zasazena, což z něj potenciálně činí terč svévolného násilí, nebo nikoliv. Úvaha žalovaného, že žalobce má bydliště v západní části Ukrajiny, která je značně vzdálena od oblastí, kde dochází k ozbrojeným střetům, je tak z pohledu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu relevantní a věcně správná.

Žalobní bod týkající se výkladu § 14a odst. 2 písm. c) zákona o azylu a jeho aplikace na případ žalobce je tedy nedůvodný. Žalovaný si opatřil dostatek podkladů pro posouzení této otázky a jeho rozhodnutí odpovídá konkrétním skutkovým okolnostem daného případu.

Skutečnost, že žalobce může být povolán do armády k výkonu vojenské služby a nasazen do bojových operací na východě země, může být v obecné rovině relevantní z pohledu azylu jakožto privilegované formy mezinárodní ochrany (§ 12 zákona o azylu). Touto otázkou se podrobně zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 17. 12. 2015, čj. 5 Azs 158/2015 – 24, a to právě ve vztahu k situaci na Ukrajině. V uvedeném rozhodnutí navázal především na rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie ze dne 26. 2. 2015 ve věci *Andre Lawrence Shepherd* (C-472/13). Soud se proto v návaznosti na skutkové výtky obsažené žalobě zabýval zákonností napadeného rozhodnutí i ve vztahu k rozhodnutí o neudělení azylu, přičemž vycházel z právního názoru Nejvyššího správního soudu, resp. Soudního dvora Evropské unie, s nimiž se ztotožnil a neshledal důvod odklonit se od nich.

Úvodem považuje soud za významné předeslat, že branná povinnost je jednou z významných povinností státních občanů ke státu, jehož jsou občany. V době ozbrojeného konfliktu, do něhož je tento stát zavlečen, resp. hrozby konfliktu je tato povinnost ještě významnější a naléhavější. Požadavek státu, aby občan splnil brannou povinnost a případně se

z toho titulu i aktivně zapojil v rámci mobilizace do ozbrojeného konfliktu, v němž je ohrožena svrchovanost státu a jeho územní celistvost, je zcela legitimní a nemůže bez dalšího představovat akt pronásledování nebo hrozbu vážné újmy (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 8. 2012, čj. 2 Azs 17/2012 – 44). Azylové právo neposkytuje právní ochranu jednání žadatelů o mezinárodní ochranu, kteří bez relevantních důvodů odpírají státu, jehož jsou občany, splnění své základní povinnosti, tj. podílet se na jeho obraně (při dodržení všech mezinárodněprávních pravidel vedení ozbrojeného konfliktu, zejména těch, které jsou součástí mezinárodního humanitárního práva). V opačném případě by aplikace azylového práva destruovala obranyschopnost cizího státu.

Z pohledu aplikace § 12 zákona o azylu je rozhodující, zda žadatel o mezinárodní ochranu má odůvodněný strach z pronásledování pro některý z azylově relevantních důvodů. Pojem pronásledování je definován v § 2 odst. 8 zákona o azylu jako závažné porušení lidských práv, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována nebo trpěna původci pronásledování. Uvedené ustanovení je transpozicí čl. 9 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (dále jen „kvalifikační směrnice“) a musí být vykládáno v jejím světle. Dle čl. 9 odst. 2 písm. e) kvalifikační směrnice může být za pronásledování považováno trestní stíhání nebo trest za odepření výkonu vojenské služby za konfliktu, jestliže by výkon vojenské služby zahrnoval zločiny nebo jednání spadající mezi důvody vyloučení uvedené v čl. 12 odst. 2 (tj. zločin proti míru, válečný zločin nebo zločin proti lidskosti ve smyslu mezinárodních dokumentů obsahujících ustanovení o těchto zločinech, vážný nepolitický zločin, čin, který je v rozporu se zásadami a cíli OSN uvedenými v preambuli a v člancích 1 a 2 Charty OSN).

Jinými slovy řečeno, mezinárodní ochranu ve formě azylu lze udělit osobě, jestliže se odůvodněně obává, že by mohla být trestně stíhána nebo by jí byl uložen trest z důvodu, že odepře výkon vojenské služby za konfliktu. To ovšem pouze za omezující podmínky, že při výkonu vojenské služby by docházelo ke zločinům proti míru, válečným zločinům, zločinům proti lidskosti. Trestní stíhání v případě odepření vojenské služby za konfliktu, při němž k uvedeným z pohledu mezinárodního práva protiprávním jevům nedochází, nepředstavuje akt pronásledování, a tedy důvod pro udělení azylu. Naopak je zcela legitimní, aby stát, jenž se nachází v konfliktu, vynucoval plnění branné povinnosti a nařízené mobilizace i prostředky trestního práva.

V situaci, kdy žalobce v řízení konzistentně a věrohodně uváděl jako jeden z důvodů podání žádosti o mezinárodní ochranu, že se obává povolání k výkonu vojenské služby a především pak nasazení do ozbrojeného konfliktu na východě Ukrajiny, bylo povinností žalovaného shromáždit takové zprávy o zemi původu, na jejichž základě by bylo možno posoudit, zda v ozbrojeném konfliktu nedochází k porušování pravidel mezinárodního válečného, resp. humanitárního práva.

Žalovaný za účelem zhodnocení charakteru ozbrojeného konfliktu na východě Ukrajiny opatřil jako podklad pro vydání rozhodnutí zprávu Úřadu Vysokého komisaře OSN pro lidská práva o stavu lidských práv na Ukrajině ze dne 15. 2. 2015. Tato zpráva se vztahuje k období od 1. 12. 2014 do 15. 2. 2015 a je zaměřena na detailní popis stavu bojových operací s tím, že popisuje i excesy, k nimž dochází na obou bojujících stranách. Ze zprávy vyplývá, že

v uvedeném období se konaly mírové rozhovory v Minsku, které vyústily v uzavření dohody o příměří, která měla vstoupit v platnost od 15. 2. 2015, zahrnující i ujednání o zřízení bezpečnostní zóny, o stažení zahraničních ozbrojených útvarů, žoldáků a zbraní z území Ukrajiny a o propuštění rukojmí a nezákonně zadržovaných osob. Nadále bylo velmi rozšířené plošné ostřelování obydlených oblastí, a to z obou stran, byť se v některých případech nenacházejí poblíž žádných vojenských pozic. Od sklonku ledna 2015 dochází k evakuaci obydlených oblastí v blízkosti ozbrojených bojů. Dle výroční zprávy Human Rights Watch 2015 zahájily státní úřady v září 2014 trestní šetření ve věci údajných zločinů spáchaných provládním praporem Ajdar, mezi něž mělo patřit svévolné zadržování, nucená zmizení a mučení.

Ze shromážděných zpráv svědčících o charakteru bojových operací a podmínek, které je doprovází, vyplývá, že ojediněle dochází na obou stranách konfliktu k excesům. Na druhou stranu jsou opakovaně vyhlášována příměří a konflikt je tlumen diplomatickou cestou. Z veřejně dostupných informací je známo, že ačkoliv Ukrajina není smluvním státem Statutu Mezinárodního trestního soudu, učinila dne 17. 4. 2014 a 8. 9. 2015 dvě prohlášení ve smyslu čl. 12 odst. 3 Statutu Mezinárodního trestního soudu, v jejichž důsledku byla tomuto soudu přiznána pravomoc vyšetřovat a stíhat zločiny, k nimž na území Ukrajiny došlo po 21. 11. 2013 (<https://www.icc-cpi.int/ukraine>). Na počátku roku 2015 se přitom zintenzivnilo úsilí o evakuaci osob bydlících v místech, které jsou bezprostředně zasaženy boji. Z toho tedy plyne, že Ukrajina jakožto jedna ze stran ozbrojeného konfliktu činí opatření proti tomu, aby bojovými operacemi bylo zasaženo civilní obyvatelstvo, a je připravena stíhat i případné válečné zločiny a zločiny proti lidskosti, resp. umožnit jejich stíhání Mezinárodním trestním soudu. Je tedy málo pravděpodobné, že by žalobce mohl být v rámci zapojení do bojových operací veden ke spáchání takových zločinů. Za této situace pak bylo na žalobci, aby s dostatečnou přesvědčivostí prokázal, že jednotka, ke které patří (resp. v níž má vykonávat vojenskou službu), provádí nebo v minulosti prováděla operace, které jí byly přiděleny, za takových podmínek, že je vysoce pravděpodobné spáchání činů, jejichž povaha odpovídá činům dle čl. 12 odst. 2 kvalifikační směrnice (viz rozhodnutí Soudního dvora EU ve věci *Shepherd*, body 42 a 43). Ze zpráv o zemi původu nevyplývá, že by všechny vojenské jednotky byly nasazeny do ozbrojeného konfliktu a že by všechny vojenské jednotky páchaly válečné zločiny či zločiny proti lidskosti. Bylo tedy na žalobci, aby prokázal, v jaké vojenské jednotce bude vykonávat vojenskou službu, že se tato vojenská jednotka bezprostředně podílí na bojových operacích na východě Ukrajiny a že v této jednotce v minulosti došlo ke spáchání válečných zločinů nebo zločinů proti lidskosti (nebo je na základě známých skutečností pravděpodobné, že k tomu dojde v budoucnu). Žalobce nicméně ve správním řízení neuvedl žádné konkrétní skutečnosti (ve výše uvedeném smyslu), natož aby je prokázal, pouze obecně uvedl, že hrozí, že bude povolán k výkonu vojenské služby. Z této skutečnosti ovšem nelze dovodit přiměřenou pravděpodobnost, že žalobce bude nucen podílet se při výkonu vojenské služby na páchání válečných zločinů či zločinů proti lidskosti. Případný trest, který žalobci hrozí za nenastoupení vojenské služby, tak nelze objektivně považovat za pronásledování ve smyslu § 2 odst. 8 ve spojení s § 12 zákona o azylu, interpretovaných ve světle čl. 9 odst. 2 písm. e) kvalifikační směrnice.

Z rozsudku Soudního dvora EU ve věci *Shepherd* a rozsudku NSS čj. 5 Azs 158/2015 – 24 vyplývá, že případy žadatelů o mezinárodní ochranu, kterým v důsledku odepření výkonu vojenské služby hrozí trest, je v obecné rovině možné aplikovat čl. 9 odst. 2 písm. b) a c) kvalifikační směrnice, podle nichž lze za pronásledování považovat právní, správní, policejní nebo soudní opatření, která jsou sama o sobě diskriminační nebo jsou prováděna

diskriminačním způsobem, a nepřiměřené nebo diskriminační trestní stíhání nebo trestání. Pod toto pravidlo by totiž teoreticky bylo možné podřadit i tresty ukládané osobám, které odmítly nastoupit k výkonu vojenské služby. Soudní dvůr EU nicméně ve shora citovaném rozsudku dovodil, že uložení trestu odnětí svobody nebo propuštění z armády z důvodu odeprání povinnosti vykonat službu nejsou s ohledem na legitimní výkon práva dotyčného státu udržovat ozbrojené síly považována za natolik nepřiměřená nebo diskriminační, že by patřila mezi akty pronásledování. Stát má nepochybně legitimní důvod uložit osobě, která odmítá vykonat vojenskou službu, i trest odnětí svobody, aby udržel svoji bojeschopnost. Tím spíše to platí v situaci lokálně omezeného ozbrojeného konfliktu, u něhož nelze vyloučit, že eskaluje do regulérní válečné situace, a to i za účasti cizího státu. Ostatně dle zprávy Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky ze dne 15. 1. 2015 (bod 21) mohou lidé vyhýbající se odvodu do armády dostat trest pohybující se od správní pokuty až po odnětí svobody v délce 2 až 5 roků. Za vyhýbání se odvodu nebo mobilizaci bylo v roce 2014 údajně odsouzeno 32 osob (v roce 2013 nikdo). Analýzou některých z těchto případů (16) bylo zjištěno, že všichni, kdo byli uznáni za vinné, byli odsouzeni k administrativní pokutě, veřejné službě nebo dostali podmíněný trest. Hrozící tresty, natož pak tresty reálně ukládané, zjevně nejsou vzhledem k zájmu na obranyschopnosti země nepřiměřené, a nemohou tak být považovány za pronásledování. Přiměřenost těchto opatření je možné dokladovat srovnáním se sazbou trestu odnětí svobody trestného činu nenastoupení mimořádné služby (za stavu ohrožení státu nebo válečného stavu) v ozbrojených silách (§ 373 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník) v České republice, která činí jeden rok až pět let. Lze doplnit, že žalobce neosvědčil, že by ke dni vydání rozhodnutí žalovaného byl v postavení osoby vyhýbající se povinné vojenské službě či mobilizaci, tudíž že by se na něj vztahovaly tresty za nenastoupení vojenské služby.

Žalobce v žádosti o mezinárodní ochranu uvedl, že odmítá výkon vojenské služby z důvodu, že je věřícím člověkem. Ze zprávy Úřadu Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky ze dne 15. 1. 2015 vyplývá, že ukrajinské zákony umožňují příslušníkům uznaných náboženských organizací registrovaných na Ukrajině, mezi něž nepochybně patří i pravoslavná církev, k níž se žalobce hlásí, odeprít z důvodu svědomí a náboženství službu v armádě a vykonávat náhradní vojenskou službu. Ze shromážděných podkladů tedy nevyplývá, že by branná povinnost na Ukrajině představovala ve vztahu k žalobci pronásledování ve smyslu § 12 písm. b) zákona o azylu (viz usnesení NSS ze dne 9. 3. 2016, čj. 6 Azs 23/2016 – 48, bod 17). Ostatně je třeba zdůraznit, že v nyní posuzované věci se nejedná o výkon základní vojenské služby, nýbrž o povolání k výkonu vojenské služby v důsledku vyhlášené mobilizace. Z pohledu akceptovatelnosti odeprání výkonu vojenské služby je třeba odlišně přistupovat k výhradě svědomí uplatněné ve vztahu k výkonu základní vojenské služby v době bezpečnostně klidné a uplatnění této výhrady při bezprostředním ohrožení státu, kdy stát vyhlásí mobilizaci. Je totiž základní povinností každého občana podílet se na obraně státu.

Soud tedy uzavírá, že žalovaný dospěl ke správnému právnímu posouzení věci, tedy že strach žalobce z pronásledování v zemi původu není odůvodněný, neboť jednání státních úřadů, kterého se obává (povolání k výkonu vojenské služby, případně nasazení do bojových operací na východě Ukrajiny), nelze považovat za pronásledování. Není tak naplněn základní předpoklad pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Žalobní bod je nedůvodný.

Závěr a rozhodnutí o náhradě nákladů řízení

Vzhledem k tomu, že žalobní body jsou nedůvodné, a soud nezjistil žádnou vadu, k níž by byl povinen přihlídnout i bez námitek, byla žaloba zamítnuta (§ 78 odst. 7 s. ř. s.).

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobce nebyl v řízení úspěšný, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému soud náhradu nákladů nepřiznal, neboť mu nevznikly náklady převyšující náklady na běžnou administrativní činnost.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí **lze** podat kasační stížnost ve **lhůtě dvou týdnů** ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů je stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Praze dne 19. září 2016

Tomáš Kocourek, v. r.
soudce

Za správnost:
Božena Kouřimová